

توقع گازرسانی؛ از رویا تا واقعیت



تعداد زیادی از مردم هنوز منتظر نصب علمک گاز کنار خانه‌شان هستند. این انتظار در زمستان هر سال که مجبور می‌شوند برای گرم کردن خانه یا پخت‌وپز، هیزم‌های جمع‌آوری شده در طول فصل تابستان را بسوزانند، بیشتر می‌شود. مردمی که هنوز از ناوایی‌ها، نان با بوی نفت می‌خرند، بی‌صبرانه در انتظار رسیدن گاز هستند. مادرانی که هر صبح کودکان‌شان را راهی مدرسه‌ای می‌کنند که کلاس‌هایش با بخاری نفتی گرم می‌شود، منتظر گاز هستند.

خیلی‌ها منتظر رسیدن گاز مانده‌اند. گرچه آمار گازرسانی در ۶ سال اخیر افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است اما هنوز هم هستند شهرها و روستاهایی که گاز به آنها نرسیده است. مانند سیستان و بلوچستان، استان پهناور و محرومی که نه فقط از گاز، بلکه از خیلی نعمت‌های دیگر نیز بی‌بهره مانده است. از آب سالم آشامیدنی گرفته تا اشتغال و صنعت، اما حالا حرف ما درباره گاز است. کاری که باید در واقعیت به آن نگاه کرد نه در رویاپردازی و خیال.

استان سیستان و بلوچستان با حدود ۱۹۰ هزار کیلومتر مربع مساحت، پس از کرمان، دومین استان وسیع کشور است که شهرها و روستاهای آن با فاصله بسیار و پراکندگی گسترده واقع شده‌اند. استانی که ۱۱.۴ درصد از مساحت کل کشور را به خود اختصاص داده است و ۲ میلیون و ۷۷۰ هزار نفر جمعیت دارد. این استان بیش از ۳۴۱ هزار خانوار شهری و حدود ۳۶۳ هزار خانوار روستایی را در ۴۷ شهر و ۱۰ هزار و ۱۴ روستا جای داده است.

در ادامه گازرسانی به این استان را با هم از نظر می‌گذرانیم. با ما همراه شوید و بخوانید.

* برنامه‌ریزی کلان

نظام، دولت، سازمان برنامه و بودجه، وزارت نفت و شرکت ملی گاز ایران نه فقط در سال‌های ۹۷ و ۹۸، بلکه در دهه‌های گذشته برنامه‌ریزی خود را به گونه‌ای پیش بردند تا گاز تولیدی از میدان

عظیم پارس جنوبی بتواند به سمت جنوب شرق کشور هدایت شود. تخصیص اعتبار، توسعه فازهای پارس جنوبی، احداث خطوط انتقال گاز در جنوب کشور، تامین تجهیزات و غیره از جمله اقدام‌هایی بودند که گام به گام برای نیل به این مقصود انجام شدند.

با توسعه فازهای پارس جنوبی، میزان تولید گاز از این میدان افزایش یافت. بنابراین باید خطی جدید برای انتقال گاز طبیعی مجتمع گاز پارس جنوبی احداث می‌شد. خط هفتم سراسری با ظرفیت انتقال ۱۱۰ میلیون مترمکعب گاز در روز، احداث شد تا اجرای ۳ وظیفه مهم را به عهده داشته باشد. نخست، انتقال گاز برای گازرسانی به جزیره‌ها و استان‌های حاشیه خلیج فارس. دوم، گازرسانی به استان سیستان و بلوچستان و در نهایت صادرات گاز به کشور پاکستان.

* ورود به سیستان و بلوچستان

شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان در سال ۸۶ تاسیس شد. مردم این استان، مانند هر نقطه دیگر از کشور تا زمان رسیدن گاز طبیعی، از سوخت مایع و کپسول‌های گاز مایع استفاده می‌کنند که توزیع هر دو مورد به عهده شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی است. از آنجا که میزان قاچاق سوخت در این استان قابل توجه بود، رساندن گاز طبیعی اهمیتی دوچندان یافت. بنابراین دولت تدبیر و امید تصمیم گرفت با تخصیص اعتبار جداگانه و مختص استان سیستان و بلوچستان، گازرسانی به این منطقه را سرعت بخشد.

متخصصان و برنامه‌ریزان شرکت ملی گاز ایران گرد هم آمدند و نقشه راه را طراحی کردند. نخستین شهری که به خط هفتم سراسری نزدیک بود، برای گازرسانی انتخاب شد، ایرانشهر.

استان سیستان و بلوچستان از لحاظ جغرافیایی به محور غرب و مرکز، محور شرقی، محور شمالی و محور جنوبی تقسیم‌بندی شده بود که گازرسانی به ایرانشهر مربوط به محور غرب و مرکز است. یک خط انشعاب ۱۲ اینچی از خط هفتم سراسری گرفته و از طریق آن ایرانشهر به شبکه گاز طبیعی متصل شد. تاکنون ۸۶ درصد از شبکه مورد نیاز ایرانشهر، اجرا شده و ۱۲ هزار و ۸۸۰ مشترک از گاز استفاده می‌کنند.

مطابق قانون شرکت ملی گاز ایران در هر استان هنگام گازرسانی ابتدا شهرها و روستاهایی که به خطوط انتقال گاز نزدیک‌تر هستند

گازرسانی می‌شوند و سپس با احداث انشعابات جدید، دیگر شهرها و روستاها در نوبت گازرسانی قرار می‌گیرند. این قانون در سیستان و بلوچستان نیز اجرا شد و ایرانشهر و روستاهای اطرافش به همراه شهرک صنعتی ایرانشهر و زندان مرکزی ایرانشهر از نعمت گاز برخوردار شدند. شایان ذکر است بیش از ۱۰ هزار روستا در این استان هست که تنها ۳ هزار و ۳۹۵ روستا قابلیت گازرسانی دارند.

* زاهدان

زاهدان به عنوان مرکز استان سیستان و بلوچستان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. گازرسانی به این شهر در دستور کار شرکت ملی گاز ایران قرار گرفت. شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران که متولی احداث و اجرای پروژه‌های عظیم صنعت گاز در کشور است مامور شد تا پس از گازرسانی موفقیت‌آمیز به ایرانشهر، به سوی زاهدان بشتابد. همانند دیگر طرح‌ها، با برگزاری مناقصه، پیمانکار دارای صلاحیت لازم برای احداث خط انتقال گاز ایرانشهر به زاهدان انتخاب شد. کارگاه‌ها تجهیز و اقلام مورد نیاز، تامین شدند. با احداث این خط، گاز به ورودی شهر زاهدان رسید. از سوی دیگر، ایستگاه‌های تقلیل فشار گاز (CGS) در اطراف شهر زاهدان ساخته شدند تا گازی که با فشار قوی به سوی زاهدان می‌آید را تقلیل فشار داده و وارد شهر کنند.

زاهدان به یک‌هزار و ۳۸۰ کیلومتر شبکه، دو ایستگاه تقلیل فشار گاز برون شهری، ۲۷ ایستگاه تقلیل فشار گاز درون‌شهری و ۱۰۵ هزار نصب علمک نیاز دارد. شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان وظیفه احداث شبکه تغذیه و توزیع گاز درون شهری را به عهده داشت، اما سیستان و بلوچستان شبیه هیچ کدام از استان‌های دیگر نبود. موانعی که سر راه این شرکت قرار داشت تمام نمی‌شد. از اعطای مجوز حفاری معابر تا هماهنگی با استانداری و شهرداری و هزاران مشکل دیگر، کار را کند می‌کرد. در نهایت بیژن زنگنه، وزیر نفت به همراه شرکت ملی گاز ایران وارد عمل شدند. دستور موکد حسن روحانی، رئیس‌جمهوری نیز مهر تاییدی بر پیشبرد کار بود. بر این اساس، نشست‌هایی میان شرکت گاز، استانداری، شهرداری زاهدان و دیگر نهادهای مرتبط برگزار شد تا هر مانعی که هست، رفع شود.

شرکت‌های گاز استانی خراسان رضوی، همدان، سمنان، گیلان و فارس به یاری شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان آمدند. زاهدان به بخش‌های مختلفی تقسیم شد و احداث شبکه گاز در هر بخش به عهده یکی از شرکت‌های گاز استانی قرار گرفت. در سفرهایی که به زاهدان داشتیم

شاهد این مدعا بودیم که کارگران، مهندسان و مدیران به صورت شبانه‌روزی در محل اجرای طرح‌ها حضور دارند تا کار با سرعت هرچه بیشتر پیش برانند. همانطور که دیشب (سه‌شنبه، ۱۹ آذرماه) سید حمید فانی، مدیرعامل شرکت گاز استان خراسان رضوی نیز در محل اجرای پروژه احداث شبکه گاز شهری زاهدان با ارسال فیلم کوتاهی نشان داد که عملیات گازرسانی به زاهدان بی‌وقفه ادامه دارد.

*** اختصاص وام قرض‌الحسنه**

قانون شرکت ملی گاز ایران را مکلف کرده تا از مرحله پالایش گاز طبیعی تا انتقال و توزیع گاز و نصب علمک کنار خانه‌ها را به بهترین روش انجام دهد. مطابق قانون، پس از نصب علمک، مصرف‌کنندگان (مردم، صاحبان صنایع، مراکز تجاری و غیره) باید تقاضای اشتراک داده، سپس با مراجعه به اداره نظام مهندسی مستقر در استان خود نسبت به اخذ تاییدیه لازم اقدام کرده و پس از آن لوله‌کشی داخلی ساختمان خود را با هزینه شخصی انجام دهند.

از آنجا که برخی ساکنان مناطق محروم کشور از توان مالی کافی برای انجام گازکشی داخلی ساختمان خود بهره‌مند نیستند، دولت تصمیم گرفت با همکاری بانک مرکزی و بانک‌های استانی، وام قرض‌الحسنه‌ای را برای انجام این کار اختصاص دهد. پس از پیگیری‌های لازم و بررسی شرایط، این وام به مردم زاهدان و پس از آنها به دیگر شهرهای استان سیستان و بلوچستان تعلق گرفت.

اکنون بیش از ۲۵ هزار مشترک زاهدانی، شهرک صنعتی زاهدان، بیمارستان‌های تامین اجتماعی و ارتش در کنار نیروگاه زاهدان و نخستین جایگاه عرضه سوخت سیان‌جی زاهدان از گاز بهره‌مند هستند. مطالعات امکان‌سنجی سه محور صنعتی زاهدان انجام شده است، محور جاده کرمان، جاده زابل و محور سیادت سه محوری هستند که با اجرای آنها ۶۰ واحد صنعتی از گاز بهره‌مند خواهند شد.

*** زابل و خاش**

مردم زابل نباید تا زمان احداث خط انتقال گاز به این شهر معطل دریافت گاز می‌مانند بنابراین شرکت ملی گاز ایران تصمیم گرفت با روش سیان‌جی به مردم این شهر گازرسانی کند. ایستگاه‌های مادر و دختر برای ارسال و دریافت گاز در سال ۹۷ راه‌اندازی شدند و گاز وارد شبکه شد. اقلام شبکه و خطوط تغذیه و ایستگاه‌های شهر زابل و خاش با مصوبه‌های شرکت ملی گاز ایران خریداری و آماده شدند،

همچنین پیمانکار بعضی از بخشها نیز انتخاب شد تا عملیات اجرایی این دو شهر آغاز شود. علمکزی برای سراسر شهر در حال انجام است تا ۲ هزار انشعاب در زابل نصب شود. هم‌اکنون در سطح شهر زابل امکان استفاده ۴ هزار خانوار از شبکه کنونی سران‌جی فراهم شده است. پیمانکار اجرایی شهر خاش نیز مشخص شده و آغاز به کار کرده است. شایان ذکر است تجهیزات و کالای مورد نیاز پیمانکار برای اجرای طرح گازرسانی شهر خاش در این شهر آماده و انبار شده است.

*** بمپور و محمدان، دلگان و بزمان**

در هفته دولت امسال، شهر محمدان از توابع شهرستان ایرانشهر از نعمت گاز بهره‌مند شد همچنین شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان اقدام به رفع نواقص و موانع برای گازرسانی به شهر بمپور کرد تا این شهر نیز از نعمت گاز طبیعی برخوردار شود. همچنین عملیات اجرایی سه محور صنعتی ابتر، کوره‌داران و جاده بمپور با ظرفیت ۴۴ واحد صنعتی نیز آغاز شده است. دلگان در مرحله انتخاب پیمانکار قرار دارد و گازرسانی به بزمان نیز در حال اجراست.

*** چابهار و مکران**

مطابق برنامه‌ریزی انجام شده، با اجرای ۲ هزار و ۱۵۰ کیلومتر خط انتقال گاز و ۴ هزار کیلومتر شبکه گاز، ۷۰۰ هزار خانوار در سطح استان سیستان و بلوچستان از گاز طبیعی بهره‌مند خواهند شد اما گازرسانی به بخش خانگی تنها هدف شرکت ملی گاز ایران نیست بلکه منطقه صنعتی چابهار و مکران نیز اهمیت خاصی دارند.

گازرسانی به شهر چابهار پیش از این طراحی شده بود و اکنون در مرحله بازنگری قرار دارد تا پس از تغییرات در طراحی، عملیات اجرایی گازرسانی به چابهار و کنارک با هدف گازرسانی به شهرها، صنایع پتروشیمی، فولاد و نیروگاه‌های چابهار و کنارک در جنوب استان آغاز شود. این کار مستلزم اجرای خط انتقال گاز ایرانشهر - چابهار به طول ۳۷۳ کیلومتر در قطره‌های ۱۶، ۲۰، ۴۲ و ۵۶ اینچ است.

با توجه به برنامه‌های توسعه‌ای دولت برای ایجاد رونق اقتصادی و زیرساخت‌های صنعتی در مناطق چابهار، مکران و کنارک و با گازرسانی به‌هنگام به این مناطق، شرکت ملی گاز ایران می‌تواند نقشی بسزا در شکل‌گیری زیرساخت‌های مورد نیاز منطقه ایفا کند تا با رونق فعالیت‌های اقتصادی در جنوب شرق کشور، گامی اساسی برای فعال‌سازی تنها بندر اقیانوسی کشور برداشته شود.

راه اندازی پروژه های گازرسانی در منطقه ویژه اقتصادی مکران، چابهار و کنارک، مورد تاکید ویژه وزیر نفت و نیز مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران است، با به ثمر نشستن این پروژه ها و رسیدن نعمت گاز طبیعی به منطقه صنعتی و پتروشیمی مکران، نیروگاه ها و شهرهای چابهار و کنارک و روستاهای آن منطقه با استفاده از گاز طبیعی به جای دیگر سوخت های میان تقطیر، گام های موثری در استفاده بهینه از انرژی و بهره گیری از گاز طبیعی به عنوان سوخت پاک برداشته می شود.

*خطوط انتقال گاز

به گفته بهرام صلواتی، مدیرعامل شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران تا سال ۱۴۰۰، یک هزار و ۱۲۰ کیلومتر خط انتقال گاز در استان سیستان و بلوچستان با اعتبار ۶ هزار میلیارد تومان احداث می شوند.

خط انتقال گاز ۳۶ اینچی ایران شهر - زاهدان به طول ۲۶۷ کیلومتر، خط انتقال گاز ۳۶ اینچی زاهدان - دوراهی زابل به طول ۱۰۸ کیلومتر و خط انتقال گاز ۲۴ اینچی دوراهی دشتک - زابل به طول ۱۱۰ کیلومتر، خطوط اصلی محور شمالی استان هستند.

مطابق دستور فوری وزیر نفت برای اجرای خط انتقال گاز ایران شهر - چابهار، برنامه ریزی و اجرای طرح به صورت فوری به شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران سپرده شد که بر این اساس طرح به چهار بخش تقسیم شد و با برگزاری مناقصه محدود پس از انتخاب پیمانکار مطابق برنامه ریزی کار اجرایی طرح آغاز خواهد شد.

احداث خط ۳۶ اینچ زاهدان - دوراهی دشتک به طول ۱۱۰ کیلومتر با اعتبار ۵۲۰ میلیارد تومان از دیگر طرح های شرکت مهندسی و توسعه گاز در استان سیستان و بلوچستان است که بیش از ۴۰ درصد پیشرفت دارد و تا نیمه نخست سال ۹۹ به بهره برداری می رسد، همچنین ادامه این خط به نام پروژه دشتک - زابل به قطر ۲۴ اینچ است پیش بینی شده در نیمه دوم سال ۹۹ به بهره برداری برسد.

پروژه ایران شهر به شهرهای پالیزان و خاش به طول ۱۴۶ کیلومتر از دیگر طرح های مهم این شرکت در سطح استان است که پیمانکار طرح انتخاب شده و در نیمه دوم سال ۹۹ به بهره برداری خواهد رسید.

پیمانکار پروژه خاش - میرجاوه نیز انتخاب شده است و در نیمه دوم سال ۹۹ به بهره برداری خواهد رسید، همچنین پروژه های پالیزان به

پسکوه، پسکوه به سوران و پسکوه به زابلی ۱۵۳ کیلومتر هستند که پیمانکار آنها انتخاب خواهد شد تا در نیمه نخست سال ۱۴۰۰ به بهره‌برداری برسند.

پس از اجرای این طرح، پروژه احداث خط انتقال گاز سوران به سراوان و سراوان به جالق به طول ۹۴ کیلومتر اجرا خواهد شد که این طرح به همراه پروژه سوران به هیدوج و هیدوج به سیرکان به طول ۹۶ کیلومتر نیز در سه ماه نخست سال ۱۴۰۰ به بهره‌برداری خواهند رسید.

*** از رویا تا واقعیت**

با توجه به اینکه کشور در شرایط سخت اقتصادی به سبب اعمال تحریم‌های یکجانبه قرار دارد، تامین برخی اقلام مورد نیاز مانند مواد اولیه برای ساخت لوله‌های فلزی و پلی‌اتیلن از سوی صنایع لوله‌سازی کشور گاهی دشوار است. تامین نشدن به موقع تجهیزات و اقلام، خشت اولی است که اگر کج نهاده شود ادامه مسیر را با دشواری بسیار همراه می‌کند. اعتبارات لازم تخصیص داده شده‌اند، پیمانکاران یا انتخاب شدند یا در مرحله انتخاب هستند، تعدادی از شهرها و روستاها به شبکه گاز متصل شده‌اند و مابقی در انتظار تکمیل خطوط انتقال گازی هستند که آنها نیز چشم به راه تامین تجهیزات نشده‌اند. اینجا هیچ کسی از فکر مردم سیستان و بلوچستان و سنگینی کپسول‌های گاز مایع بر دوش آنها بیرون نرفته است. اما گازرسانی با چرخاندن چوب جادو به واقعیت مبدل نمی‌شود. هم هزینه می‌خواهد، هم نیروی انسانی، هم تجهیزات و زمان. در این بین، لازم است تا غیر از وزارت نفت و شرکت ملی گاز ایران، دیگر مسئولان مرتبط با استان سیستان و بلوچستان نیز به فکر مردم باشند و به یاری‌شان بشتابند تا کسانی که با وجود نصب علمک کنار ورودی خانه‌شان، موفق به لوله‌کشی داخلی ساختمان نشده‌اند، از عهده این کار بر بیایند.

فاطمه شعبانی